

Kankaanpää kävelee ja pyöräilee

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma

2022

Sisältö

Johdanto

1. Kävely ja pyöräliikenne: edistämisen hyödyt

2. Kävely ja pyöräily Kankaanpäässä

2.1 Nykytila

2.2 Visio ja tavoitteet

2.3 Tavoitteet

3. Tavoiteverkko

3.1 Seudullinen tavoiteverkko

3.2 Kankaanpään taajaman ympäristön tavoiteverkko

3.3 Honkajoen taajaman ympäristön tavoiteverkko

4. Toimenpiteet

5. Mittarit ja seuranta

Liitteet

*Kuva: Kankaanpäässä ja sen lähialueilla järjestetään viikoittain suosittu maastopyörämaanantait
Juha Rantanen / Sataelämystä*

Johdanto

Kestävä liikkuminen suosii ympäristön ja yhteiskunnan kannalta suotuisia kulutus- ja liikennetapoja, kuten kävelyä ja pyöräilyä. Kankaanpään seutu on profiloitunut viime vuosina voimakkaasti kestävien kulutus- ja liikennetapojen ja liikenneturvallisuuden edistäjäksi. Kankaanpään keskustaa on kehitetty paljon lähivuosina ja runsaasti uutta on myös suunnitteilla. Alueelle on rakennettu maastopyöräreittejä ja -aktiviteetteja Satakuntaliiton hankkeen tiimoilta, ja keskustan alueelle on laadittu pyöräliikenteen tavoiteverkko.

Alueelta on kuitenkin puuttunut kokonaisvaltainen kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma etenkin Honkajoen kunnan liittyessä Kankaanpään kaupunkiin kuntaliitoksena vuoden 2021 alussa. Tämän työn painopisteenä ovat olleet Kankaanpään keskustan ulkopuoliset alueet, mukaan lukien Honkajoen seutu. Tarkoituksena oli yhteensovittaa reittejä ja tutkia miten kävelyn ja pyöräilyn kulutus- ja liikennetapojen saadaan kasvatettua, vaikuttamalla sekä ihmisiin että kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuuriin.

Työ on saanut rahoitusta Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmien hankehaussa vuonna 2022.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmään osallistui edustajia eri hallintokunnista ja sidosryhmistä. Hankkeen aikana järjestettiin neljä ohjausryhmän kokousta. Lisäksi vuoropuhelua käytiin ohjausryhmän kesken sähköpostilla koko hankkeen ajan.

Ohjausryhmän kokoonpano:

- Marja Vaajasaari, Kankaanpään kaupunki
- Tapio Kallioniemi, Kankaanpään kaupunki
- Antti Kangasniemi, Kankaanpään kaupunki
- Ilari Köykkä, Kankaanpään kaupunki
- Janne Tuomisto, Kankaanpään kaupunki
- Elias Ruutti, Liikenneturva
- Jarmo Salo, Poliisi

Suunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet ohjausryhmän ohella Tapio Heiskanen, Ulla Saari, Antti Heininen ja Matilda Hakumäki Destia Oy:stä.

Kuva: Hanke vieraili Kankaanpään toritapahtumassa 11.6.2022

Termit

Kestävä liikkuminen

Ympäristön ja yhteiskunnan kannalta suotuisat kulkutavat, jotka ovat taloudellisia, sujuvia, turvallisia ja liikkujan terveyttä kohentavia.

Matkaketju

Matka, joka muodostuu useista eri matkustusmuodoista. Matkaketju voi olla esimerkiksi pyöräily kotiovelta joukkoliikenteen piiriin tai matkan jatkaminen rautatieasemalta junalla kohteeseen.

Liityntäpysäköinti

Joukkoliikenteen yhteyteen järjestetty pysäköintipaikka autoille tai polkupyörille.

Liikkumisen ohjaus

Kestävän ja viisaan liikkumisen edistämistä neuvonnalla, markkinoinnilla, liikkumisen suunnittelulla sekä palveluiden koordinoinnilla ja kehittämisellä.

Kulutapaosuus

Eri liikkumismuodoilla (jalankulku, pyöräily, henkilöauto, joukkoliikenne) tehtyjen matkojen prosenttiosuus (%) joko matkojen määrästä (kpl) tai suoritteesta (km).

Liikennejärjestelmä

Kokonaisuus, joka muodostuu liikenneväylistä, henkilö- ja tavaraliikenteestä sekä liikennettä ohjaavista järjestelmistä.

Kaupunkipyörä

Yhteiskäyttöpyörä, joka on kaupungissa liikkuvien vuokrattavissa. Kaupunkipyörä otetaan käytön alussa kaupunkipyöräasemalta ja palautetaan lopussa kaupunkipyöräasemalle.

Geopark

Valtakunnallinen geologinen matkailualue. Geopark-reitistön alueella on kansainvälisesti arvokkaita kallio- tai maaperän rakenteita ja muodostumia.

1. Kävely ja pyöräliikenne

Miksi kävelyä ja pyöräilyä edistetään?

- Kävely ja pyöräily ovat ympäristöystävällisiä sekä terveyttä ja ympäristön viihtyvyyttä edistäviä kulkutapoja.
- Kävelen ja pyörällä tehdyt matkat eivät tuota päästöjä tai melua eivätkä aiheuta juurikaan ruuhkaa.
- Pyöräpysäköinti vaatii vain nimellisesti tilaa henkilöautoon nähden. Kaupunkikuva on viihtyisämpi ja keskusta toiminnallisempi ja helpommin lähestyttävä ilman laajoja henkilöautojen pysäköinnille varattuja alueita.
- Tilan säästyminen näkyy myös kaistojen ja ruuhkien määrässä: moottoriajoneuvoliikenteelle pitää varata paljon enemmän pinta-alaa kuin kävelijöille tai pyöräilijöille. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuksien kasvattaminen on siten myös autoa arjessaan tarvitsevien etu.
- Kävelyn ja pyöräilyn suosion kasvattaminen arkisena kulkumuotona näkyy vähentyneinä terveydenhuollon kustannuksina ja sairaspöissaoloina. Viime vuosina sähköpyörien yleistyminen on kasvattanut pyöräiltävien matkojen pituutta ja samaan aikaan nostanut varkaus- ja sääturvallisen pyöräpysäköinnin vaatimustasoa esimerkiksi työpaikoilla ja liiketilojen yhteydessä.

2. Kävely ja pyöräily Kankaanpäässä

Kankaanpää

- Kankaanpää on noin 13 000 asukkaan kaupunki, joka on kasvanut luonnon muovaamalle asuin- ja kauppapaikalle Hämeen- ja Pohjankankaan yhtymäkohtaan
- Kankaanpää sijaitsee Satakunnan maakunnassa Pohjois-Satakunnan seutukunnassa valtatie 23 ja kantatie 44 risteyksessä.
- Kankaanpää on tätä nykyä Pohjois-Satakunnan elinkeinoelämän keskus ja siellä toimii myös Niinisalon varuskunta, joka kouluttaa noin 1300 varusmiestä vuosittain.
- Keskeinen sijainti ja hyvät liikenneyhteydet: Poriin (55 km), Ikaalisiin (40 km), Tampereelle (90 km) ja Helsinkiin (260 km), sekä luonnon rauha ja kauniit järvimaisemat houkuttelevat kesäisin myös turisteja.

2.1 Nykytila

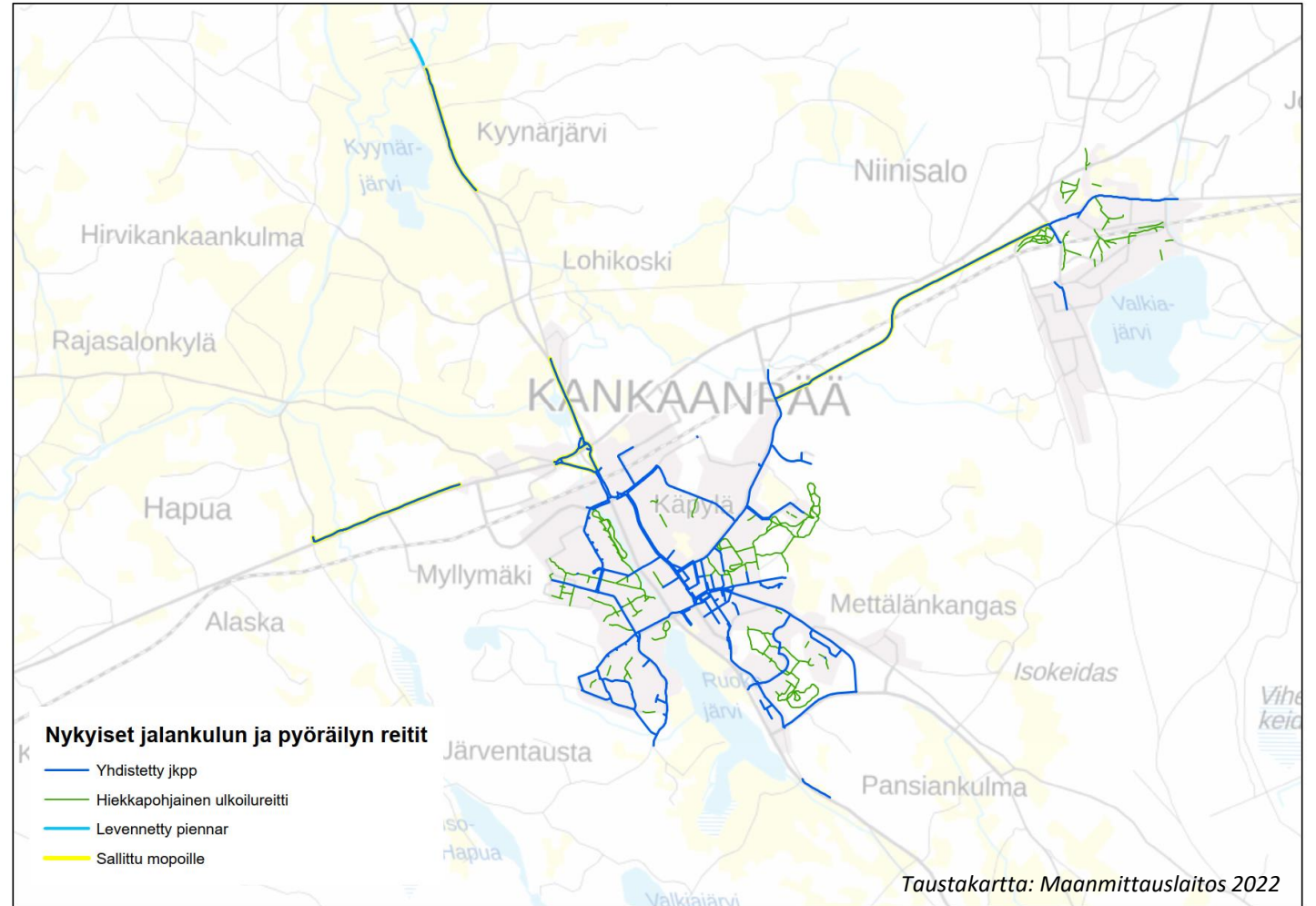
- Verkko
- Liikenneturvallisuus
- Asukaskysely

Kuva: Mirja Koivisto, Pohjois-Satakunnan sydänmailla, UNESCO Global Geopark

Verkko

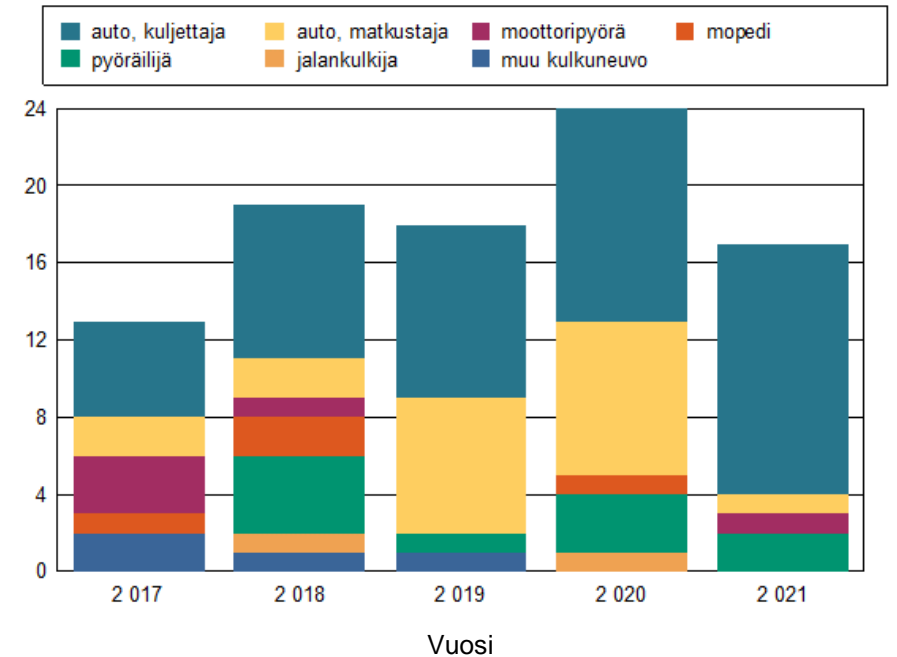
- Kankaanpään nykyiseen jalankulun ja pyöräilyn verkkoon kuuluu yhteensä:
 - 50,76 kilometriä yhdistettyjä jalankulun ja pyöräilyn väyliä
 - 27,8 kilometriä hiekkapohjaisia ulkoilureittejä
- Osalla reiteistä on mopoliikenne sallittu. Lisäksi Pohjanmaantiellä on lyhyellä osuudella (300m) levennetty piennar.

Liikenneturvallisuus

- Kankaanpään liikenneturvallisuustyö ja liikenneturvallisuustilanne edustavat valtakunnallisestikin tarkasteltuna korkeaa tasoa.
- Kankaanpäässä on aktiivinen liikenneturvallisuustyöryhmä, kaupungin henkilöstö on hyvin sitoutunut liikenneturvallisuustyöhön ja kaupunki toimii veturina myös seudullisessa liikenneturvallisuustoiminnassa
- Kankaanpään v. 2020 “*Viiden tähden liikenneturvallinen kunta*” – selvityksen tulos oli neljä tähteä viidestä (3,97), joka on koko Satakunnan maakunnan ylivoimaisesti paras tulos
- Viime vuosien aikana poliisin ja pelastuslaitoksen tietoon on tullut 0-3 kpl pyöräilyonnettomuuksia vuosittain, joissa uhrin ovat olleet joko alle 14-vuotiaita, tai 50-60 vuotiaita.
- Poliisin ja pelastuslaitosten (Pronto) tietoon ei ole tullut työikäisten pyöräilyvahinkoja.

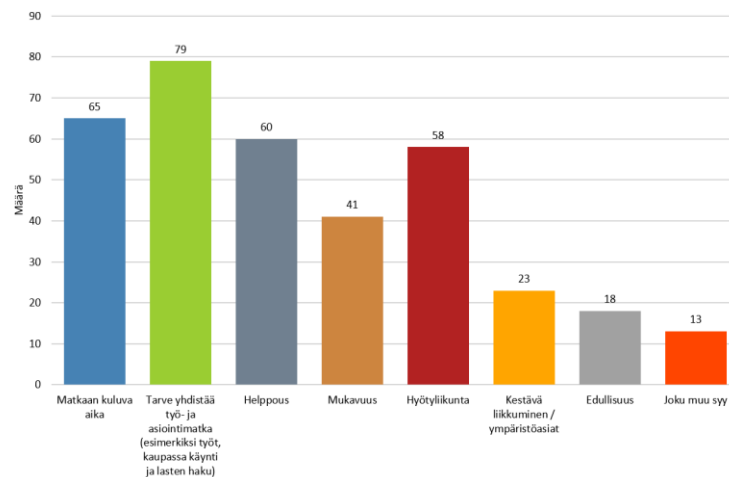
Tieliikenteen uhrin kulkotavan mukaan

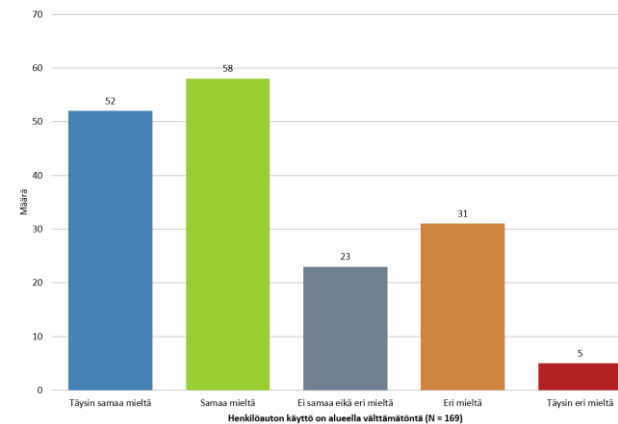
Asukaskysely

- Työn yhteydessä keväällä 2022 laadittuun kyselyyn vastasi 188 henkilöä.
- Vastausten mukaan suurin osa Kankaanpäässä tehtävistä arjen matkoista on pituudeltaan 1-3 km. Jalankulku ja pyöräily sopivat kyseisille matkoille erittäin hyvin.
- Henkilöautoilu koetaan välttämättömäksi, mutta kankaanpääläisistä jopa 42% kulkee opiskelu, työ- ja asiointimatkojaan kesällä myös polkupyörällä. (n=188)
- Matkaan kuluva aika ja helppous motivoivat kankaanpääläisiä eniten, mutta myös työ- ja asiointimatkojen yhdistämisen sekä hyötyliikunnan edut tunnustetaan.
- Turvallisen pyöräilyn varusteiden, kuten heijastinliivi ja valot hämärällä, sekä pyöräilykypärän käyttö on Kankaanpäässä hyvää tasoa.

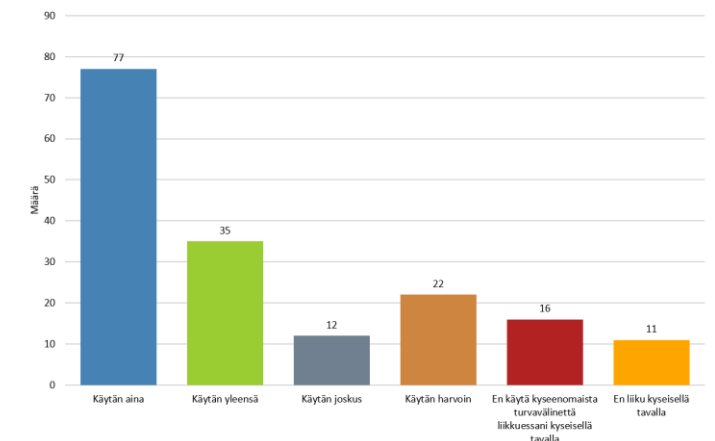
Mikä on tärkein perustelu pääasialliselle liikkumistavalle? (valitse 1-3 vaihtoehtoa)

Henkilöauton käyttö on alueella välttämätöntä

Käytätkö pyöräillessä pyöräilykypärää

2.2 Visio ja tavoitteet

- Kankaanpään kaupunkistrategiassa (2016) on esitetty kaupungin ohjaavaksi roolivalinnaksi toimia kestävänä, ketteränä ja toimivana kaupunkina. Painopistealueiksi on nostettu mm. matkailupotentiaali, myönteinen yhteisöllisyys, asukkaiden hyvinvointi ja kestävä kehitys, joita kaikkia voidaan toteuttaa edistämällä pyöräilyä ja kävelyä.
- Kankaanpää on mukana kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä kunta-alalla vuosina 2017–2025. Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen liittyneet kunnat sitoutuvat tavoittelemaan 7,5 % energiansäästöä vuoteen 2025 mennessä. Energiansäästön kokonaissäästöavoite vuoteen 2025 mennessä on 3000 MWh ja se on osa Kankaanpään kaupungin ilmasto-ohjelmaa.
- [Kankaanpään kaupungin ilmasto-ohjelma 2017-2025](#) määrittelee kevyen liikenteen liikkumismahdollisuuksien parantamisen tavoitteekseen usein eri toimenpide-esimerkein.

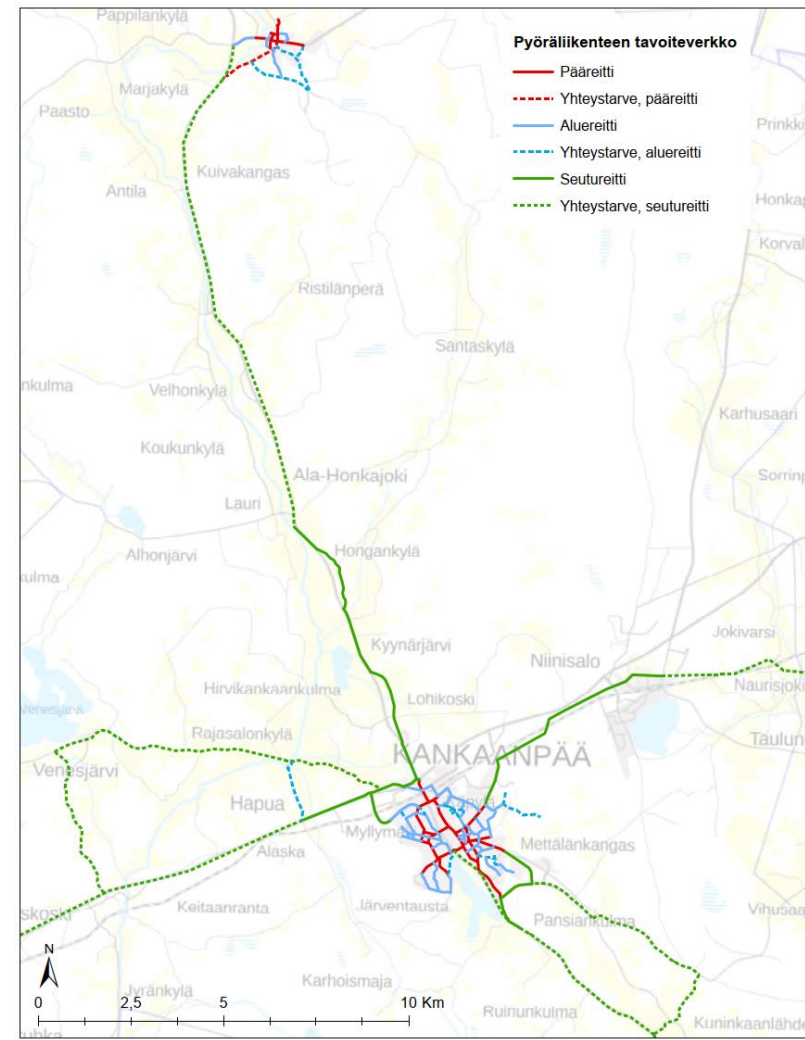
Tämä selvitys tukee osaltaan asetettuja visioita ja tavoitteita.

3. Tavoiteverkko

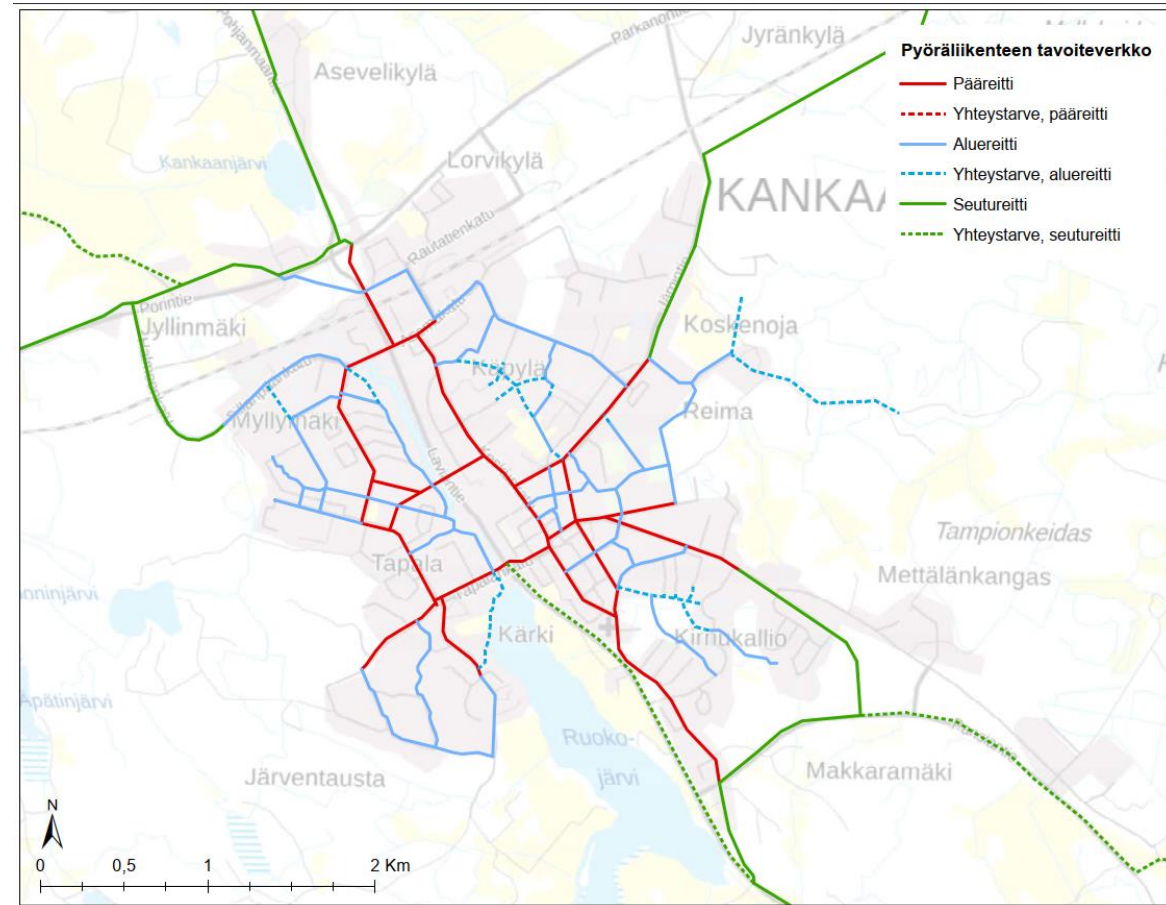

3.1. Seudullinen tavoiteverkko

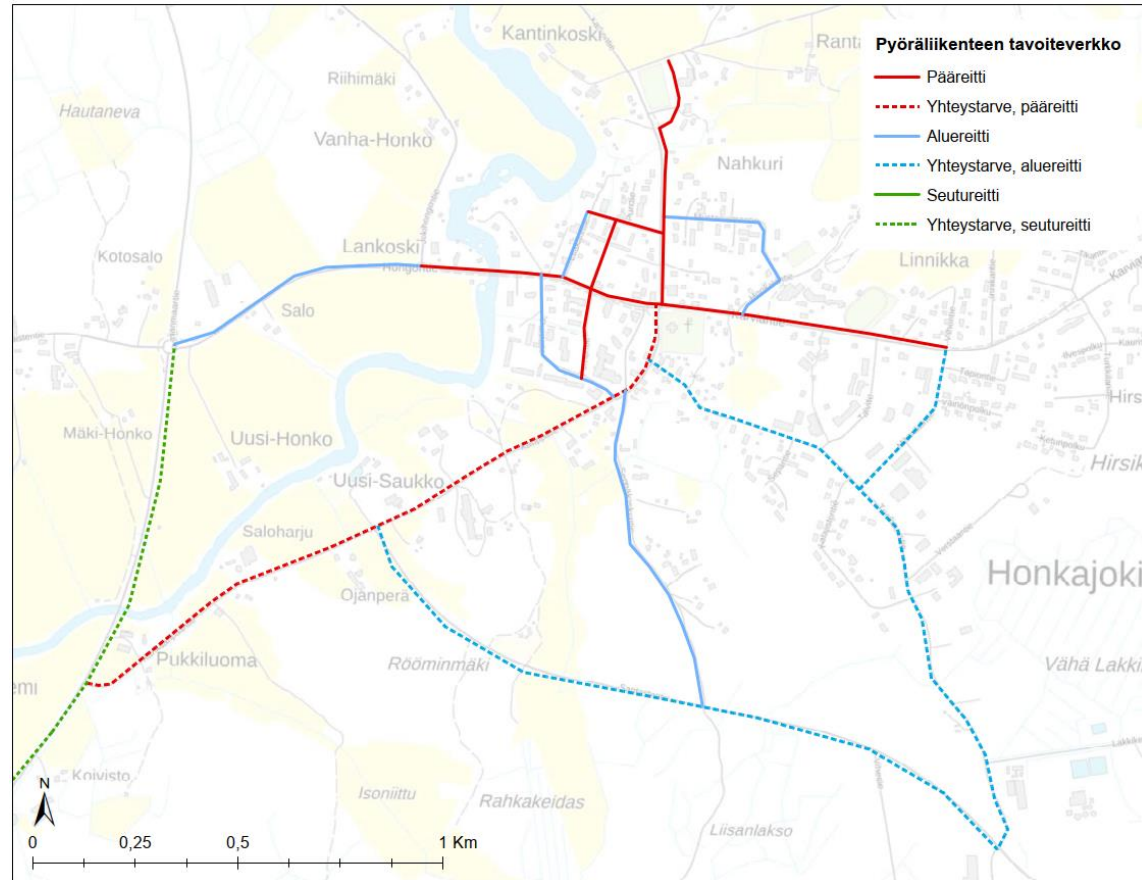
- Kankaanpään tavoiteverkko tarkentuu vuosittain teknisen toimen ja ELY-keskuksen yhteistyönä
- Tavoiteverkon toteuttamiseen on haettavissa Liikenne- ja viestintävirasto Traficom:n kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investointiavustusta
- Seudullinen tavoiteverkko yhdistäisi Honkajoen ja Kankaanpään taajamat koko matkalta

3.2 Kankaanpään taajaman ympäristön tavoiteverkko

3.3. Honkajoen taajaman ympäristön Tavoiteverkko

4. Toimenpiteet

Toimenpiteet

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmassa esitetään **tavoitteet** ja toimenpiteet, joiden avulla tavoitteet voidaan saavuttaa. Suunnitelmassa on esitetty yhteensä 7 tavoitetta ja 22 toimenpidettä.

Toimenpiteille on esitetty aikataulu ja vastuutaho toimenpiteen toteuttamiselle. Osa toimenpiteistä vaatii jatkuvaa kehitystyötä ja osa on kertaluontoisia/ tietyn väliajoin tehtäviä edistämistöitä. Toimenpiteille on nimetty vastuutahot, jotka vastaavat toimenpiteen aloittamisesta, kehittämisestä ja seurannasta. Useat toimenpiteet ovat poikkihallinnollisia ja edellyttävät tiivistä yhteistyötä eri yksiköiden välillä.

Suunnitelman toimenpiteitä ylläpidetään ja seurataan Kankaanpään liikenneturvallisuusryhmässä. Toimenpiteet tarkistetaan ja päivitetään vuosittain.

Toimiva ja turvallinen pyöräverkko ja –ympäristö

Pyörämatkailun ja vapaa-ajan pyöräilyn kehittäminen

Kävely- ympäristön kehittäminen

Liikkumisen ohjauksen kehittäminen

Viestinnän kehittäminen

Seurannan kehittäminen

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman toteutuminen

Tavoite	Nro	Toimenpide	Päävastuu	Muut vastuutahot	Aikataulu
Toimiva ja turvallinen pyöräverkko ja -ympäristö	1	Laaditaan tavoiteverkko	Tekninen	Liitu-ryhmä	2022
	2	Rakennetaan puuttuvia yhteyksiä tavoiteverkon mukaisesti.	Tekninen	ELY	Vuosittain 2022-
	3	Laaditaan pyöräliikenteen opastussuunnitelma, joka sisältää pyöräliikenteen pääreitit ja pyörämatkailun näkökulmasta tärkeät reitit.	Tekninen	ELY, Matkailu, Liikunta	
	4	Pyöräväylien valaistuksen kehittäminen. Tunnistetaan kohteet, joissa valaistusta on tarpeen kehittää.	Vatajankoski Oy	Tekninen, Liitu-ryhmä	
	5	Tehostetaan ja priorisoidaan talvihoitoa pyöräliikenteen pääväylillä ja reiteillä kouluihin ja oppilaitoksiin. Huolehditaan pyöräilyväylien hyvän yleisen kunnan jatkuvasta ylläpidosta	Kunnossapito	ELY	
	6	Varmistetaan, että koulujen pihossa, keskustassa ja liikuntapaikoilla ja muissa tarvittavissa paikoissa on riittävä määrä, turvalliset ja nykyajan tarpeille toimivat pyöräpysäköintipaikat.	Tekninen	Liikunta, Koulu	
Pyörämatkailun ja vapaa-ajan pyöräilyn kehittäminen	7	Maastopyöräily ja gravel-reittien kartoittaminen ja reittisuunnitelman kehittäminen	Matkailu/Liikunta		
	8	Rakennetaan ja kehitetään maastopyöräreittejä (Geopark-hanke)	Matkailu/Liikunta		

Tavoite	Nro	Toimenpide	Päävastuu	Muut vastuutahot	Aikataulu
Kävely- ympäristön kehittäminen	9	Kehitetään keskustan kävely-ympäristöä viihtyisämmäksi mm. lisäämällä penkkejä, roskiksia,	Tekninen		
	10	Parannetaan kävelyreittien opastusta (kävelyreittikartan kokoaminen, kävelyreittien opastussuunnitelma, maahan maalatut reitit vanhuksille)	Tekninen		
	11	Toteutetaan suojatieselvityksessä sekä Esteettömyyskartoitustyössä esitettyjä toimenpiteitä	Tekninen	Liikenneturvallisuusryhmä, Ely	
Liikkumisen ohjauksen kehittäminen					
	12	Toteutetaan pyöräilykasvatusta kouluissa (esim. Filla&Rilla, teemapäivät)	Koulu	Liikenneturvallisuusryhmä, ELY, liikunta	
Viestinnän kehittäminen	13	Lisätään positiivista mielikuvaa pyöräilystä ja kaupungista pyöräliikenteen edistäjänä	Viestintä	Kaikki	Jatkuva
	14	Kehitetään viestintää tavoittamaan paremmin kaikki käyttäjäryhmät eri kanavia hyödyntäen. (some, verkkosivut, tapahtumat)	Viestintä		
	15	Markkinoidaan Kankaanpäästä pyöräilykaupunkina	Viestintä	Matkailu	Jatkuva
Seurannan kehittäminen	16	Toistetaan asukaskysely viiden vuoden välein.	Tekninen	Viestintä	2027
	17	Raportoidaan vuosittain lautakunnalle/hallitukselle/päätäjille edistämishjelman toteutumisesta sekä liikenneturvallisuusryhmän työskentelystä.	Tekninen		Vuosittain
Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman toteutuminen	18	Huolehditaan riittävästä rahoituksesta ja haetaan aktiivisesti mahdollisia investointitukia.	Tekninen	Johtoryhmä, talouspalvelut	Vuosittain
	19	Päivitetään suunnitelma			2027

4. Mittarit ja seuranta

Mittarit ja seuranta

Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelman toteutumista ja liikkumisen kehittymistä seurataan säännöllisesti seurantamittareiden avulla. Mittarit kytkeytyvät suunnitelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Samalla mittarilla voidaan mitata useamman toimenpiteen vaikutuksia.

Mittarit on valittu siten, että valittujen tavoitteiden seuraaminen on mahdollisimman yksinkertaista. Lisäksi mittareiden tietojen tulee olla mahdollisimman vertailukelpoista eri vuosien kesken. Tästä johtuen mittarit on valikoitu niin, että mittareiden tiedot saadaan säännöllisin väliajoin samoista tietolähteistä.

Kankaanpään liikenneturvallisuusryhmä vastaa toimenpiteiden etenemisen seurannasta ja raportoinnista lautakuntaan/kaupunginhallitukselle.

MITTARI	KUVAUS	Mittarin tavoite
Jalankulun ja pyöräilyn laskennat	Toteutetaan jalankulun ja pyöräilyn laskennat suunnitelman mukaisesti käsin laskentoina tai laskentalaitteilla	<ul style="list-style-type: none"> • Kävelyn lisääminen, alle 3 km matkoilla • Pyöräilyn lisääminen lyhyillä, alle 3 km, matkoilla • Asukkaiden tyytyväisyyden kasvattaminen eri kulkutapoihin
Kulutuspaosuus	Seurataan kulutuspaosuuden kehitystä viiden vuoden välein tehtävällä Väyläviraston Henkilöliikennetutkimusta sekä asukaskyselyn vastauksilla.	Kävelijä ja pyöräilijämäärien seuranta
Asukaskysely	Toteutetaan viiden vuoden välein uudelleen	Kuullaan asukkaiden näkemykset kävelyn ja pyöräilyn olosuhteista sekä liikenneturvallisuuden kehittymisestä kaupungissa.
Liikenneturvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> • Loukkaantumiseen/ kuolemaan johtaneiden jalankulkija- ja pyöräilijäonnettomuuksien määrä • Pp/jk onnettomuuksien määrä / 1000 asukasta • Pyöräilykypärän, heijastimien ja valojen käytön seuraaminen. Laskennat tietyin väliajoin (1-2 vuoden välein) valitussa paikassa. 	Liikenneturvallisuuden kehittyminen turvallisemmaksi
Pyöräily- ja jalankulkuväylien kilometrimäärä	<ul style="list-style-type: none"> • Vuosittainen seuranta kaupungin aineistoista • Pyörätieverkonpituus kilometreinä • Jalankulku ja pyöräteiden prosenttiosuus 	Pyöräväylien ja jalankulkuväylien kilometrien kasvattaminen
Toteutuneet toimenpiteet	Toimenpiteiden toteutumista seurataan ja päivitetään vuosittain liikenneturvallisuusryhmässä	Esitettyjen toimenpiteiden toteutuminen

LIITTEET

KANKAANPÄÄ

PYÖRÄPYSÄKÖINTI - SUOSITUKSET

	Pyöräpysäköinnin käyttäjät	Pyöräpysäköinnin kesto	Pyöräpysäköinnin mitoitus (määrä)	Pyöräpysäköinnin sijainti	Pyöräpysäköinnin laatusuosituks	Muut suositukset pyöräpysäköinnille
OPPILAITOSTEN PYÖRÄPYSÄKÖINTI						
Päiväkodit	HUOLTAJAT	Lyhytaikainen	1pp/90 km-2	<ul style="list-style-type: none"> Maan tasoon, lähelle sisäänkäyntiä Sisääntulopyörä-väylien läheisyyteen 	<ul style="list-style-type: none"> Runkolukitus Tila erikoispyörille ja polkupyörän perävaunuille 	<ul style="list-style-type: none"> Päiväkodin pihalta voidaan varata suojattu ja turvallinen tila perävaunujen säilytystä varten hoitopäivän ajaksi
Peruskoulut	OPPILAAT	Pitkäaikainen	1 kpl/oppilas	<ul style="list-style-type: none"> Sisääntulopyöräväylien läheisyyteen Erotellaan selvästi saatto-, huolto- ja muusta autoliikenteestä. Varmistetaan turvallinen kävelyreitti pysäköinniltä koululle. Ei sijoiteta kävely-, leikki tai oleskelualueille tai siten että niiden läpi pyöräillään 	<ul style="list-style-type: none"> Runkolukitus Osa paikoista katettuna Valaistus Talvikunnossapidon järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Lukittava sähköpyörien latausmahdollisuus Säilytysmahdollisuus pyöräilykypärille Skuuteille oma pysäköintitila.
Lukiot			1 kpl /oppilas			
Ammattikoulut			0,5 kpl/oppilas			
HAMK			0,5 kpl/oppilas			
Kaikki	VIERAILIJAT	Lyhytaikainen		<ul style="list-style-type: none"> Pääovien läheisyyteen Opastus pyöräilyn sisääntuloväyliltä 	<ul style="list-style-type: none"> Runkolukitus 	
Kaikki	HENKILÖKUNTA	Pitkäaikainen	0,4 kpl / työntekijä	<ul style="list-style-type: none"> Lukittavaan tai valvottuun tilaan Henkilökunnan sosiaalitulojen läheisyyteen 	<ul style="list-style-type: none"> Runkolukitus Katettu alue tai katos / säältä suojattu tila Kulku tiloihin on portaaton ja korkeintaan yhden oven kautta kuljettava yhteys kadulta tai pihalta 	<ul style="list-style-type: none"> Yli 20 työntekijää: sosiaalitulojen läheisyydessä valaistua tilaa pyörien huoltoa tai pesua varten Laadukkaat sosiaalitulat (suihku, kuivauskaappi, pukukaappi).
LIIKUNTAPAikkojen PYÖRÄPYSÄKÖINTI						
Liikunta- ja ulkoilupaikat sekä puistot		Lyhytaikainen	0,6 kpl/päivittäinen kävijä ja 0,4 kpl/katsoja 2-4 kpl/10 vierailijaa	<ul style="list-style-type: none"> Maan tasoon Määränpään läheisyydessä Sisääntulopyöräväylien läheisyyteen 	<ul style="list-style-type: none"> Runkolukitus Katettu alue tai katos Valaistus Nopea ja helppo käyttää 	<ul style="list-style-type: none"> Skuuteille oma pysäköintitila.